

LA ESPERO

Organ för Esperantorörelsen
i Sverige

Utgiven av Förlagsföreningen
Esperanto u. p. a.

OFICIALA ORGANO POR SVEDA ESPERANTO-FEDERACIO (S. E. F.)

12a Jaro
N:o 1

Redaktör: HENNING HALLDOR.
Ansvarig utgivare: W. WAHLUND
Prenumerationspris: Helt år kr. 3:—
Lösnummerpris: 30 öre.
Annonspris: 10 öre pr mm.
Redaktionens och expeditionens adress
Förlagsföreningen Esperanto, Stockholm 1.

Redaktanto: HENNING HALLDOR.
Responda Eldonanto: W. WAHLUND.
Abonprezo eksterlanden: sv. kr. 4:—
Prezo po numero: 30 oeroj.
Anonprezo: 10 oeroj po milimetro.
Adreso de redakcejo kaj ekspedejo:
Eldona Societo Esperanto, Stockholm 1, Svedujo.

Januaro
1924

Naturspråk och konstspråk.

Av Rektor Sam. Jansson.

Det är många, som tro, att det är ett svalg befast mellan å ena sidan de naturliga, levande språken och å den andra det "döda, stela, konstgjorda" språk, som formats ut i någons eller någras hjärnor. Det senare skulle på förhand vara dömt att dö, eftersom det aldrig levat. Ser man emellertid närmare på de naturliga eller låt oss säga nationella språken, så finna vi snart att dessa äro högst olika allt eftersom de äro kulturspråk eller språk för vildar. Medan dessa senares språk utbildas mera på måfå förändras enligt fysiologiska snarare än enligt psykologiska regler, så förhåller det sig med kulturspråken så, att de alla fått i hög grad lära sig att lyda under vissa herrars stränga spira, nämligen skolmästares, vilka med böckers hjälp tvinga det yngre släktet bort från barnkammarens regellösa sladdrande till riksspråkets strängt lagbundna uttrycksätt. Visserligen smyger sig in ett eller annat ord och uttryck från "den undre världen" — ofta genom skämttidningar — men ingenting förbliver länge i det högre språket, som icke godkännes av språkets herrar, nationens främste skribenter, vilkas skrivsätt blir normgivande för grammatikens utslag om vad som duger och icke duger. Och författarna, språkets herrar, hur arbeta de? Jo, de söka bland det givna materialet det som klarast,

saftigast uttrycker deras tankar, intensivast återgår deras känslor, åskådligast skildrar företeelser. De nybildade ord, vilkas betydelse framgår ur sammanhanget eller ordets beståndsdelar, förändra gängse konstruktioner för att fångsla uppmärksamheten och lyckas ofta få sina nyheter allmänt antagna om de äro välfunna och ändamålsenliga.

Så blir det blott en gradskillnad mellan en författare, som skildrar nya säregna erfarenheter och behöver dana en massa nya uttryck och den skriftställare, som behandlar ett allmänt känt ämne i enklaste form.

Tänka vi nu att språkmaterialet, vi operera med, är de europeiska språken, att publiken är Europas folk, de enklaste människor lika väl som de lärda, och ämnet allmänt känt, så får språkkonstnären söka uttryck, som lättast förstås av publiken, det blir de allmännaste internationella orden, och foga samman dessa på enklaste sätt enligt de mest allmängiltiga och nödvändiga grammatiska lagar. Så är stommen till ett internationellt språk färdigt och består alldeles som den nationella språkkonstnärens nydaningar, om denna stomme tillräckligt lätt förstås och upptages. Större skillnad är det icke. Sedan bygges vidare på denna stomme, ord fogas till ord, materialet tryter aldrig. Hur kan nå-

gon tro, att det internationella språket skall behöva vara fattigare än nationalspråken, då det kan operera med alla dessa samlade skatter, endast lydande den principen, att blott det bästa skall väljas?

Hur mycket naturligare är det icke, att ett internationellt språk ställer sig på nyss skisserade breda basis från första början, med den fasta grund, som ligger just i de redan internationella orden, som ha sin rot i latinet för det mesta och således ha säker tradition, mot att genast begränsa sina möjligheter genom att anlägga ett nationalspråks tvångströja och följa detta språks nycker i alla väder. Det blir lika levande ändå och därtill friare och självständigare.

En god plog är god, även om den ej användes.

Esperanto skall bedömas efter sin användbarhet, ej efter sin utbredning. En god plog är en god plog, om den praktiskt visat sig kunna fungera. Om den får ligga och rosta, så är det ett fel hos ägaren, inte hos plogen.

Dock är att märka, att vi ej skulle kunna bedöma språkets praktiska duglighet, om vi ej sett det fungera oklanderligt i böcker, tidningar, korrespondens, på världskongresser o. s. v.

E. B.

Nova jaro — nova espero

Sub tiu rubriko skribas la redaktoro de Esperanto Triumfonta pri siaj espero, kaj la redaktanto de La Espero volas uzi la saman rubrikon. Venu novaj espero kun la nova jaro! Progresu kaj enradikiĝu nia lingvo!

Oni vidas, ke ĉie ĝermas la intereso por nia lingvo — demandoj pri ĝia disvastiĝo kaj lerniĝo venas, novaj personoj aliĝas al nia organizajo. Multa laboro tamen estas bezonata por ekflorigi la intereson de tiuj personoj, kiuj aŭdis pri Esperanto, kaj aligi ilin firme al la movado.

En la centra laboro ne povas kunhelpi niaj fervoruloj en la kamparo. Eĉ oni povas diri, ke ĝi devas esti farata de nur malmultaj personoj. Sed estas aliaj laboroj, kiuj povas esti farataj de kiu ajn, kaj por la movado estas same grave ke ankaŭ tiuj estas inde farataj.

Ĉiu sentu sian devon kaj ĝin plenumu laŭpove, tiam nia movado povas flori. Necese estas en unua linio, ke ni bone subtenu niajn organojn: Sveda Esperanto Federacio, La Espero kaj Eldona Societo Esperanto. Ili estas la norvoj de la sveda esperantomovado, grandan laboron ili kostis, tial ili valoras ke ni faru por ili la plej grandajn streĉojn.

Per komunaj penadoj ni fine venkos.

H. H.

La monkolekto por la Zamenhofa Monumento.

La homo, al kiu ni ŝuldas nian lingvon kaj ĉion, kion ĝi alportis al ni, Dr. Lazarus Ludoviko Zamenhof, mortis antaŭ kvin jaroj kaj ankoraŭ la tombo malhavas monumenton. La komitato diligente laboris, sed ĝis nun apenaŭ duono de la sumo bezonata por ĝi estas enkasigita. Tiu honto ĉe la Esperantistoj ne plu daŭrigu.

La desegno premiita kontentigas la familianojn de Dro Zamenhof, konformas entute al la tombejaj kondiĉoj, kaj, krom ĉe kelkaj malmultaj personoj, plaĉas al la Esperantistoj. La monumento estos konstruita el malhelgriza gra-

nito, kiu estas tre nobla kaj longedaŭra.

Se 5,000 esperantistoj donacos ĉiu po unu ŝilingo ni havigos la plenan sumon ankoraŭ bezonatan por nia celo. Ĉu tio estas tro granda postulo? La respondon donu la esperantistoj mem.

En la nomo de la Organ. Komitato:

J. D. Applebaum,
Honora Sekretario.

11 Mayville Rd, Mossley Hill, Liverpool, Anglujo.

Oni povas sendi monon al la kasiso, W. M. Page, 31 Queen Street, Edinburgh, Skotlando.

*

Vi ha icke kunnat på något kraftigare sätt verka för insamlingen till Zamenhofmonumentet, emedan våra svenska esperantorgans ställning är så bekymmersam att den fordrar all uppmärksamhet; dessutom förmoda vi, att de flesta verkliga esperantister läst om saken i Esperanto eller Esperanto Triumfonta.

Ovanstående upprop, utsänt av insamlingskommitténs outtröttlige sekreterare J. D. Applebaum, var ursprungligen avsett att komma under esperantisternas ögon före Zamenhof-dagen den 15 december, men La Espero kom för sent för att det skulle hinna komma till dess läsares kännedom före denna dag.

Vi vilja emellertid på det varmaste rekommendera denna insamling. Ett vackrare och mera behjärtansvärt ändamål än att hedra allas vår älskade mästars minne genom ett värdigt monument på hans grav finnes icke och varje sann esperantist vill helt säkert med en liten skärv bidra till insamlingen.

Som bekant torde vara, har kommittén haft en pristävling om monumentet utlyst och antagit ett av de prisbelönta förslagen. På grund av att man icke utan vidare får resa statyer på allmänna platser måste man stanna vid ett monument pr d:r Zamenhofs grav.

Vi rekommendera denna angelägenhet hos våra svenska esperantister. Given var och en efter förmåga, om alla bidra till skola vi ändå nå vårt mål.

Ĉu vi portas la esperantostelon?

Sveda kroniko.

GEVLE. Societo Esperantista de Gevle havis sian jarkunvenon mardon la 8-an de jan., kiu kunveno ankaŭ estis inaŭguracia festeno por la nova kunveno de la societo. La societo nome translokiĝis en alian tre belan kunvenejon en la domo de "Gevle Godtemplarförening" ĉe Södermalms torg. Rigardante revojen je la pasinta jaro oni devas konfesi, ke tiu jaro estis tre kriza por nia societa movado, tiel ke oni preskaŭ atendis ĝian ekdormiĝon. Dank' al kelkaj laboremaj membroj ni tamen nun povas esperi, ke ni preterpasis la krizon kaj ke ni iras al pli vigla laboro. Por iamaniere provi interesigi la membrojn denove, la societo komencis aranĝi prelegojn pri la historio de Esperanto, kaj s-ro Liljemark jam havis du pri tiu temo.

Por la nova jaro la jena estraro estas elektita: prez. s-ro G. Hedström, v. prez. s-ro A. Liljemark, sekr. s-ro H. Norgren, v. sekr. s-ro A. Thynell, kasisto s-ro Hj. Norrman, bibliotekisto s-ro E. Holmqvist kaj konsilanta membro s-ro W. Wahlund. Anstataŭantoj s-ro H. Stahre kaj E. Pausch kaj reviziontoj s-roj K. Müntzing kaj E. Gustafsson kun f-ino S. Boström kiel anstataŭanto.

La kunveno estis relative multnombre vizitata kaj tre agrabla. S-ro Hedström salutis la ĉeestantojn kaj faris la inaŭguracian paroladon, en kiu li i. a. pritraktis la grandan signifon de Esperanto por "radio". Poste sekvis muziko, deklamado kaj kaftrinkado, kaj nia lerta kantistino f-ino W. Sefbom amuzigis nin per kelkaj belaj kantoj.

Entute ni estis tre kontentaj je la kunveno kaj nia komuna espero estis, ke la nova jaro estu pli fruktodona por nia societo. La kondiĉo por ke tiu ĉi espero efektiviĝu tamen estas, ke ĉiuj samideanoj scias sian devon kaj kune laboras por nia celo. Gevleanoj, notu en via memoro la devizon, kiun proponis nia prezidanto: "Ĉiam antaŭen, ni ĉiuj agu kune!"

A. K.

LUDVIKA. La 7-an de jan. okazis la jarkunveno de la grupo

esperanta. La prezentita estrara raporto estis unuvoĉe aprobata.

Laŭ propono de la membroj la klubo decidis, ke de tiu ĉi jaro la lecionoj okazos du fojojn ĉiu semajne, lundo kaj vendredo.

Kiel estraro por 1924 oni elektis: prezidanto B. Eriksson, sekr. E. Lundin, kasisto K. Wååg, v. prez. I. Eriksson, v. sekr. Hj. Andersson. Anstataŭantoj E. Blom kaj G. Östling. Reviziistoj s-ino S. Liljeros kaj s-ro A. Kellin.

S e k r.

VASTERAS. La 28-an de okt. okazis la ordinara kunveno de la Esp. klubo "La Verda Stelo" en Västerås. Nia ŝatata prezidanto s-ro O. Ihrborn konigis, ke tiu ĉi kunveno estis la lasta, en kiu li partoprenis, ĉar li estis forveturonta en alian urbon, Malmö. Pro tio li petis, ke la kunveno elektu anstataŭanton por li ĝis la jarkunveno 1924. Estis por ni maldolĉa surprizo, ĉar ni ne atendis perdi lin tiel baldaŭ.

Por funkcii kiel prezidanto ĝis proksima jarkunveno, la kunveno elektis s-ron E. Engström. Bibliotekisto fariĝis s-ro H. Lundborg.

La 31-an de okt. ni adiaŭfestis s-ron Ihrborn. La sekretario, en la nomo de la klubo dankis la forirontan prezidanton por la ofera, ĉiam grandvalora laboro de li plenumita, kaj transdonis al li terglobon kaj fontplumon kiel videblaj pruvoj je la dankemo de la klubo. Ankaŭ s-ro Elfving dankis lin per kelkaj varmaj vortoj.

Post la forvojaĝo de s-ro Ihrborn ni sentas grandan malplenon en nia rondeto. S-ro Engström nun funkcias kiel kursogvidanto por la komencantoj kaj por la progresemuloj ni havas studrondon, kiu kunvenas unufoje en ĉiu semajno.

K o r e s p o n d.

SANDVIKEN. Kun ĝojo mi movas sciigi vin, ke la Esperantomovado ankoraŭ faras progresojn ĉitie. La 17-an de decembro finiĝis kurso kun 7 partoprenantoj; ĝin gvidis la subskribinto. La 7-an de dec. s-ro E. Forsberg komencis kurson kun 14 knaboj.

I. H.

SIGNALEN, gazeto por fervojistoj, enpresas regule esperantokolonon, dank' al la klopodoj de nia samideano, s-ro parlamentano Ernst Eriksson.

Esperanto-sveda frazareto.

Fragmentoj el manuskripto verkita de s-ro gimnazia instruisto
Nils Nordlund.

Ekzercante paroli nian lingvon oni sentas en la komenco konstantan mankon je frazoj, nur iom post iom oni povas alproprigi al si la necesan provizon da esperantaj esprimoj. Speciala frazaro, kiu oni lernas parkere, multe kunhelpas al rapida rezultato, kaj nial uzas la afablan permeson de s-ro Nordlund publikigi partojn de lia manuskripto por tia Esperan-

to-sveda frazaro.

La esprimoj tie ĉi uzataj estas tiaj, kiaj estas ĝenerale uzataj en Esperanto. Komprenoble oni ofte tute ne povas traduki vorton post vorton sed devas serĉi la respondan frazon.

Ni komencas hodiaŭ per la unua parto de "ĝeneralaj frazoj", poste sekovs "diversaj interparoloj" kaj "pri leterskribado".

I. HÄLSNING.

God morgon, herr N.!
God dag, fru N.!
God middag, min fröken!
God afton, mitt herrskap!
God natt, min käre vän!
Adjö, herr greve!
Farväl, käre meningsfrände!
Farväl (adjö) så länge!
Kom snart tillbaka!
Välkommen!
Välkommen åter!
Lycklig resa!
Många hälsningar!
Hjärtliga hälsningar!
God framgång!
Mycken lycka!
Hälsa hem!
Lycka till!
Rekommendera mig hemma (hos Eder)!

II. TACK.

Tack! Tackar!
Jag tackar Er!
Hjärtligt tack!
Bästa tack!
Tack så mycket! Mycken tack!
Jag är Er mycket tacksam.
Det är mycket vänligt av Er.
Var så god!
Tack för maten!
Tack för i går!
Tack för senast!
Ja, tack!
Nej, tack!
Ingen orsak!
Ni är mycket god.
Ni är alltför god.
Ni kommer mig på skam.
Det skulle vara att missbruka Er godhet.

SALUTO.

Bönan matenon, sinjoro N.!
Bonan tagon, sinjorino N.!
Bonan tagon, fraŭlino!
Bonan vesperon, gesinjoroj!
Bonan nokton, mia kara amiko!
Adiaŭ, via grafa moŝto!
Fartu bone, kara samideano!
Ĝis la revido!
Revenu baldaŭ!
Estu bonveninta!
Estu revene bonveninta!
Bonan vojaĝon!
Multajn salutojn!
Korajn salutojn!
Bonan sukceson!
Multan feliĉon! Multe da feliĉo!
Salutu hejmen!
Bonŝancon!
Rekomendu min hejme!

DANKO.

Dankon!
Mi vin dankas!
Koran dankon!
Plej bonan dankon!
Mi tre dankas. Grandan dankon!
Mi estas al vi tre danka.
Estas tre afable de vi.
Bonvolu!
Dankon por la manĝaĵo!
Dankon por hieraŭ!
Dankon por la pasinta fojo!
Jes, dankon!
Ne, dankon!
Nenia kaŭzo!
Vi estas tre bona.
Vi estas tro bona.
Vi min hontigas.
Estus trouzi vian bonecon.

Från Expeditionen.

Arso- och prenumerationsavgifterna äro nu frågan för dagen. Uppskjut ej med deras insändande.

Ni glömmar väl icke att tala med de för världsspråket intresserade för att göra dem till medlemmar av förbundet eller åtminstone prenumeranter på vår tidning.

ESPERANTO-AKADEMIEN.

Vid det nyligen företagna valet av styrelseledamöter utsågs till akademins ordförande professor Th. Cart, samt till vice ordförande professor J. Dietterle, Leipzig, och hr W. Warden, Edinburgh.

RADIOUNDERHÅLLNING PÅ ESPERANTO

kommer att utsändas från Bourne-mouths Radiostation, England, den 31 januari på aftonen (tiden är ännu icke bestämd när detta skrives). Anropningssignal är 6 B. M. och våglängden 385 meter.

Samma dag kl. 7,50 e. m. utsändes från Prag ett propagandaföredrag om Tjeckoslovakiet av hr A. Pitlik.

FINLAND.

Riksdagen beviljade den 30 nov. ånyo ett årsanslag av 25,000 mark till finska esperantoinstitutet. Det är tredje året som institutet åtnjuter detta anslag.

Professor G. J. Ramstedt, finskt sändebud i Tokio, fyllde den 22 okt. 50 år. Efter att ha njutit ett halvt års ferier i sitt hemland har han nu återvänt till sitt verksamhetsfält i yttersta östern.

TYSKLAND.

XV internationella esperantokongressen i Nürnberg gav i ekonomisk behållning 195 engelska pund, nära tredjedelen av bruttonkomsterna. Antalet anmälda esperantister var 4,963 från 40 länder, medan antalet närvarande anslås till 3,466. Kongressen var sålunda den största hittills hållna.

På grund av de politiska förhållandena hade kongresskommittén att kämpa med stora svårigheter men gick dock på ett utmärkt sätt i land med sin uppgift.

FRANKRIKE.

I en kvinnlig handelshögskola har esperanto införts såsom obligatoriskt undervisningsämne efter att under någon tid ha varit valfritt. Rektor är f-ino Sauna och skolan är statsunderstödd.

BRASILLEN.

Rio de Janeiros stadsfullmäktige ha beslutat att ett års undervis-

ningsvana i esperanto skall anses som merit vid befordran av lärare vid stadens skolor.

Esperantister!

Som det för esperantorörelsen helt visst skulle vara av värde att känna till, huru många esperantister det finns i vårt land, har under tecknad påbörjat en förteckning över dem, innehållande namn, yrke och adress. De, som önska bli upptagna å nämnda förteckning, torde därför underrätta därom. De föreningar, som ännu ej svarat på min direkta anhållan, ombedjas vänligen att insända förteckning.

NILS NORDLUND
Wasag. 1, Kristianstad.

Alvoko.

La Esperant. Ruĝa Kruco Unuiĝo alovkas ne nur la esperantajn membrojn de la Unuiĝo, sed ankaŭ ĉiujn esperantistojn, ke apogu la Ruĝan krucon en la paca laboro por la tuta homaro. Pro tio ĉi celo la subskribita Konstanta Komitato urĝe serĉas en ĉiuj landoj delegitojn kaj aligantojn, kiuj plifaciligus la laboron de la organizado, kaj kiuj ne donos kotizon, nur sian propran laboron.

La aliĝojn ni petas sciigi al adreso de prezidanto aŭ sekretariino de la Konstanta Komitato.

Alison A. Nicol
268 Kenmure Str. Pollokshields,
Glasgow, Skotlando.

D-ro Géza Halmagyi, kuracisto
Szombathely. Paragvari utca 18
Hungario.

Korespondado.

Mi serĉas reprezentiston por Svedujo en teksaĵoj kaj kusenoj por korbseĝoj. Ludwig Seifert, Dorfstadt b. Falkenstein i. Vogtl., Germanujo.

S-ro Max Stein, Dresden-N. 6,
Sebnitzer Str. 29, Germanujo, deziras koresp. letere kun samideanoj.

Paul Kaiser, Stuttgart (Germanujo), Traubenstr. 60, deziras korespondi kun samideanoj per leteroj kaj ilustrataj kartoĵoj pri arto, literaturo, pacifismo kaj vivado-reformo.

Svenska Esperanto Förbundet

(Sveda Esperanto-Federacio)

Adress: Stockholm 1

har till uteslutande ändamål det mellanfolkliga hjälpspråkets utbredande och befrämjande.

Årsavgift för fristående medlemmar kr. 5:00 inberäknat prenumerationsavgiften för La Espero.

Förlagsföreningen Esperanto

u. p. a.

(Eldona Societo Esperanto s. p. r.)

Adress: Stockholm 1

tillhandahåller all slags esperanto-litteratur, utgiver La Espero. Prislista och provnummer sändes gratis och franko.

La Espero

Organ för Svenska Esperanto-Förbundet.

Adress: Förlagsföreningen Esperanto,
Stockholm 1,

utkommer en gång i månaden. Prenumerationspris inom Sverige 3:00. Annonspolis 10 öre pr mm.

Prenumeration å veckotidningen

ESPERANTO TRIUMFANTA

mottages för Sverige av

Förlagsföreningen Esperanto, Stockholm 1.
Pris 1/4 år 12:— sv. kr., 1/2 år 6:—, 1/4 år 3:—

Insänd ett belopp efter råd och lägenhet, så sändes tidningen så länge pengarna räcka.

Izolitaĵ samideanoj

dezirantaj aliĝi al U. E. A.

povas ensendi la kotizon, 10 kronoj, al la delegito en Stockholm, redaktoro Henning Halidor, Fridhemsgatan 42, Stockholm C.

Atentu la grandajn servojn, kiujn U. E. A. liveras al siaj anoj!

PRISLISTA

å vårt goda sortiment av esperanto-litteratur sändes på begäran gratis och franko.

Enda inköpskälla i vårt land.

Förlagsföreningen Esperanto u.p.a.
Stockholm 1.

Starta esperantokurser!

Det tycks icke ha varit så många kurser denna vinter som under föregående. Sök att starta en kurs om än aldrig så liten. Bättre en liten kurs än ingen.